

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 253/2013-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti E., a. s., N., zastúpenej advokátskou kanceláriou S., s. r. o., B., v menej ktorej koná advokát JUDr. A. S., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/154/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti E., a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/154/2003 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/154/2003 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti E., a. s., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti E., a. s., trovy konania v sume 331,12 € (slovom tristotridsaťjeden eur a dvanásť centov) na účet advokátskej kancelárie S., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 253/2013-15 z 11. júna 2013 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti E., a. s. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/154/2003.

Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3577/13 z 1. augusta 2013 k priebehu konania uviedol:

«Meritom sporu je náhrada škody vo výške 82.273.514,- Sk, t. j. 2,730.980,35,- Eur s príslušenstvom titulom zodpovedností štátu za nezákonné rozhodnutie podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Uvedenie všetkých procesných úkonov vo veci od podania návrhu na začatie konania:...

2. 02. 2005 poučenie o procesných právach a povinnostiach spolu s výzvou na udelenie súhlasu s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania

24. 10. 2005 výzva na udelenie súhlasu so vstupom do konania na strane navrhovateľa

14. 11. 2005 uznesenie č. k. 18 C/154/2003-77 o pripustení ďalšieho účastníka do konania na stranu navrhovateľa

04. 04. 2006 uznesenie č. k. 18 C/154/2003-83 výzva na odstránenie väd návrhu na začatie konania

22. 05. 2008 žiadosť o zaslanie znaleckého posudku a opatrenia sp. zn. 3 K 238/1998

17. 06. 2011 pokyn sudcu na preverenie stavu konkurzného konania sp. zn. 3 K 238/1998

21. 06. 2011 žiadosť o oznámenie stavu konkurzného konania sp. zn. 3 K 238/1998

12. 07. 2011 žiadosť o zapožičanie spisu sp. zn. 3 K 238/1998

19. 09. 2011 výzva na špecifikáciu obsahu podania zo dňa 27. 04. 2006

30. 01. 2012 pokyn sudcu na opakované doručovanie prípisu zo dňa 19. 09. 2011

02. 03. 2012 urgencia spojená s opakovanou výzvou na doloženie originálu plnomocenstva

30. 04. 2013 vytyčenie termínu pojednávania vo veci na 28. 05. 2013 a predvolanie účastníkov

27. 05. 2013 žiadosť o zaslanie právoplatného rozhodnutia vo veci sp. zn. 3 K 238/1998

28. 05. 2013 pojednávanie vo veci – odročené na 10. 09. 2013

07. 06. 2013 uznesenie č. k. 18 C/154/2003-212 o zastavení konania v časti návrhu navrhovateľa v 2. rade a o zamietnutí návrhu na zmenu navrhovateľa v 2. rade

18. 07. 2013 zaslanie odvolania navrhovateľa v 1. rade odporcovi na vedomie...

V priebehu konania navrhol navrhovateľ, za ktorého aj keď bol v konkurze, podali členovia predstavenstva, podaním zo dňa 17. 06. 2005 návrh na vstup do konania ako navrhovateľa v 2. rade správcu konkurznej podstaty navrhovateľa, ktorého súd vstup uznesením zo dňa 14. 11. 2005 do konania pripustil. Podaním zo dňa 04. 05. 2006 navrhovateľ v 2. rade oznámil, že pohľadávka (ktorá je predmetom žaloby), bola vylúčená z konkurzného konania a žiadal pripustenie vystúpenia z konania pre stratu aktívnej vecnej

legitimácie. Konkurz na navrhovateľa bol k 28. 02. 2012 zrušený, súd preto uznesením zo dňa 07. 06. 2013, konanie zastavil v časti návrhu navrhovateľa v 2. rade. Navrhovateľ v 1. rade podal voči uzneseniu o zrušení konkurzu dňa 02. 07. 2013 odvolanie.

Prieťahy spôsobené súdom:

Predmetný spis bol do oddelenia 6 C pridelený dňa 02. 04. 2009. Od tohto obdobia prvý úkon vo veci bol vykonaný dňa 17. 06. 2011, kedy bol vyžiadaný stav súvisiaceho konkurzného konania 3 K 238/98 vedeného na Krajskom súde v Bratislave. Súd dňa 30. 04. 2013 stanovil termín pojednávania na 28. 05. 2013 a následne aj na 10. 09. 2013. Právna zástupkyňa správcu konkurznej podstaty po doručení termínu pojednávania oznámila, že konkurz na navrhovateľa v 1. rade bol už právoplatne zrušený a to 28. 02. 2012 (o čom nemal k 28. 05. 2013 vedomosť ani právny zástupca navrhovateľa v 1. rade), navrhovateľ v 1. rade navrhol v zmysle ust. § 92 ods. 3 O. s. p. zmenu navrhovateľa v 2. rade na navrhovateľa v 1. rade kvôli potrebe ustáliť okruh účastníkov a z dôvodu, že navrhovateľ v 2. rade stratil aktívnu legitimáciu v konaní. Na základe predmetného návrhu súd uznesením zo dňa 07. 06. 2013 konanie v časti návrhu navrhovateľa v 2. rade zastavil a návrh navrhovateľa v 1. rade na zmenu navrhovateľa v 2. rade zamietol, voči čomu sa navrhovateľ v 1. rade odvolal. Dĺžka konania bola (mimo prieťahu od 02. 04. 2009 do 17. 06. 2011), spôsobená procesnými komplikáciami pri ustálení okruhu účastníkov v dôsledku podaní navrhovateľa v 1. aj v 2. rade.

K prieťahom v oddelení 6 C teda došlo od 02. 04. 2009 do 17. 06. 2011 a od 12. 03. 2012 do 30. 04. 2013, pričom mimo tejto doby súd konal priebežne. Predmetný sklz v konaní bol spôsobený vysokým počtom vecí v oddelení „6 C“.

Dôvody nevytýčenia pojednávania spočívali aj v konaní navrhovateľa v 2. rade, ktorý podával nejasné procesné návrhy (viď vyššie uvedené jeho podania zo 04. 05. 2006 a 17. 02. 2012).

V prípade, že Ústavný súd... dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prieťahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prieťahu v konaní prosím Ústavný súd..., aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu...»

Rovnaké skutočnosti (čo sa týka chronológie procesných úkonov okresného súdu) zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu, ktorý mu bol predložený na previerku 9. augusta 2013.

Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu v stanovenej lehote nevyjadril.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietrahov...“, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že súd bol celkovo nečinný a neuskutočnil vo veci žiadne úkony (napr. m. m. II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03, IV. ÚS 82/04 a IV. ÚS 246/05, III. ÚS 110/2011). Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu vyplynulo, že v ňom ide práve o takýto prípad, keďže okresný súd vo veci samej neurobil žiaden relevantný úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, v období od 16. septembra 2003, keď bol podaný návrh, až do 28. mája 2013,

keď sa uskutočnilo prvé relevantné pojednávanie, na ktorom boli účastníci vypočutí. V tomto období iba urobil niekoľko jednoduchých úkonov (dal na vyjadrenie návrh odporcovi, vyzval navrhovateľa na odstránenie väd návrhu, zisťoval stav konkurzného konania a pripustil ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľa).

Okresný súd teda o návrhu sťažovateľa riadne nekonal a prakticky počas celého doterajšieho trvania súdneho konania (takmer 10 rokov) bol nečinný a jeho postup nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

Aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti priznal, že v predmetnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, na ťarchu mu možno pričítať to, že napriek tomu, že bol právne zastúpený advokátom, podal v priebehu tohto zdĺhavého konania sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi okresného súdu až v januári 2012 (od podania návrhu v roku 2003 až do decembra 2011), o svoju vec sa riadne nezaujímal, teda neriadil sa zásadou *vigilantibus iura* (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti, čo ústavný súd spolu s uvedenými okolnosťami zohľadnil aj pri určení výšky finančného zadost'učinenia (obdobne IV. ÚS 10/05, III. ÚS 336/07, III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09).

Stanovisko okresného súdu, v ktorom poukázal na vysoký počet vecí v oddelení, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v konaní.

Je vecou štátu a organizácie súdov, aby v situácii, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní (napr. I. ÚS 64/00, II. ÚS 4/03).

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd preto k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 18 C/154/2003, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu vo svojej sťažnosti žiadal priznať finančné zadostučinenie v sume 20 000 €, ktoré odôvodnil najmä dĺžkou stavu právnej neistoty v tomto konaní.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie finančného zadostučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav konania na okresnom súde v právnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 18 C/154/2003, ale aj hodnotenie správania sťažovateľa a jeho právneho predchodcu v časti II bode 2 tohto nálezu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil sumou 331,13 €, ktoré bližšie nešpecifikoval.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Úhradu priznal trovy konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažností) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 130,16 € a základná sadzba paušálnej náhrady výdavkov (tzv. režijný paušál) sumu 7,81 €, teda v danom prípade odmena a režijný paušál za 2 úkony právnej služby predstavuje sumu 275,94 €. Ústavným súdom

priznanú odmenu a náhradu hotových výdavkov bolo potrebné podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšiť o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, t. j. o sumu 55,18 €.

Z uvedených dôvodov ústavný súd zaviazal zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa úhradu trov konania v sume 331,12 €, ktorú je okresný súd zviazaný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2013